

UDK: 347.728.5:368.03
Biblid 1451-3188, 14 (2015)
Год XIII, бр. 51, стр. 160–175
Извори научни рад

др Јасмина ВУКОТИЋ¹

РЕОРГАНИЗАЦИЈА И ЛИКВИДАЦИЈА ДРУШТАВА ЗА ОСИГУРАЊЕ СХОДНО ОДРЕДБАМА ДИРЕКТИВЕ СОЛВЕНТНОСТ II

ABSTRACT

This paper presents the provisions of Solvency II relating to reorganization measures and winding-up proceedings of insurance undertakings, including common provisions for both of them. The aim of these provisions is to ensure the mutual recognition of reorganization measures and winding-up legislation of the Member States concerning insurance undertakings, as well it should be ensured that reorganization measures and decisions on winding-up proceedings, which were adopted or taken by the competent authorities of a Member State, produce full effect throughout the Community. The paper first presents the reorganization measures concerning insurance undertakings (their definition, competent authorities, publication of decisions on reorganization measures, information's to known creditors, etc.), after that the winding-up proceedings (their definition, competent authorities, applicable laws, what the law of the home Member State shall determine at least, treatment of insurance claims, withdrawal of the authorization, publication of decisions on winding-up proceedings, etc.) and finally the common provisions (these provisions mainly relate to the legal effects of reorganization measures and winding-up proceedings).

Key words: Insurance, insurance undertakings, reorganization, winding-up proceedings, the home Member State, competent authorities.

I) СВРХА

Како национална законодавства држава чланица нису међусобно усклађена у делу који се тиче мера реорганизације и поступка

¹ Универзитет Привредна академија Нови Сад. Е-маил: vukotic.jasmina@open.telekom.rs.

ликвидације, постојала је потреба да се у оквиру Заједнице обезбеди узајамно признавање мера реорганизације и законодавстава држава чланица која се односе на ликвидацију у односу на друштва за осигурање. Такође је било потребно да се успостави одговарајућа сарадња између држава чланица имајући у виду потребу за јединством, универзалношћу, усклађеношћу и јавношћу тих мера, те потребом за истоветним третманом и заштитом поверилаца друштава за осигурање. Циљ одредби Директиве Солвентност II које се односе на мере реорганизације и поступке ликвидације је обезбеђивање да мере реорганизације које је донело надлежно тело државе чланице имају правно дејство на целом подручју Заједнице, те да само надлежна тела матичне државе чланице имају овлашћење да доносе одлуке о поступцима ликвидације друштава за осигурање, те да такве одлуке имају правно дејство на целом подручју Заједнице и да треба да буду признате од стране свих држава чланица.

II) МЕРЕ ЕУ

Директива 2009/138/ЕС Европског парламента и Савета од 25. новембра 2009. године о оснивању и обављању делатности осигурања и реосигурања (Солвентност II) - Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of the 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II). Неке одредбе Директиве о оснивању и обављању делатности осигурања и реосигурања су након њеног доношења промењене:

1. Директивом 2011/89/EU Европског парламента и Савета од 16. новембра 2011. године о измени Директива 98/78/ЕС, 2002/87/ЕС, 2006/48/ЕС и 2009/138/ЕС у односу на додатни надзор финансијских субјеката у финансијском конгломерату (Directive 2011/89/EU of the European Parliament and of the Council of 16 November 2011 amending Directives 98/78/EC, 2002/87/EC, 2006/48/EC and 2009/138/EC as regards the supplementary supervision of financial entities in a financial conglomerate),
2. Директивом 2013/58/EU Европског парламента и Савета од 11. децембра 2013. године о измени Директиве 2009/138/ЕС (Солвентност II) у погледу рокова за њено преношење и рока за њену примену, те датума стављања ван снаге одређених Директива (Солвентност I) (Directive 2013/58/EU of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 amending Directive 2009/138/EC (Solvency II) as

regards the date for its transposition and the date of its application, and the date of repeal of certain Directives (Solvency I) и

3. Директивом 2014/51/EU Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о измени Директива 2003/71/EC и 2009/138/ EC, те Уредби (EC) бр. 1060/2009, (EU) бр. 1094/2010 и (EU) бр. 1095/2010 у погледу овлашћења Европског надзорног тела (Европског надзорног тела за осигурање и струковно пензијско осигурање) и Европског надзорног тела (Европског надзорног тела за вредносне папире и тржишта капитала) (Directive 2014/51/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 amending Directives 2003/71/EC and 2009/138/EC and Regulations (EC) No 1060/2009, (EU) No 1094/2010 and (EU) No 1095/2010 in respect of the powers of the European Supervisory Authority (European Insurance and Occupational Pensions Authority) and the European Supervisory Authority (European Securities and Markets Authority)).
4. Директива Солвентност II је допуњена делегираном уредбом Комисије (EU) 2015/35 од 10. октобра 2014. године о допуни Директиве 2009/138/EC Европског парламента и Савета од 25. новембра 2009. године о оснивању и обављању делатности осигурања (Солвентност II) - Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35 of 10 October 2014 supplementing Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), у погледу имплементирајућих мера.

III) САДРЖАЈ

Директива Солвентност II је подељена на 6 глава, при чему су у првој глави регулисана општа правила о оснивању и обављању делатности директног осигурања и реосигурања, у другој су садржане посебне одредбе о осигурању и реосигурању, у трећој одредбе о надзору друштава за осигурање и реосигурање у групи, у четвртој одредбе о реорганизацији и ликвидацији друштава за осигурање, док су у петој глави садржане остале одредбе, а у шестој прелазне и завршне одредбе. У даљем тексту ће бити више речи о реорганизацији и ликвидацији друштава за осигурање и реосигурање. Директива Солвентност II се примењује на друштва која се баве директним животним и неживотним осигурањем и која су основана или желе да буду основана на државном подручју државе чланице. Такође, она се примењује на друштва за реосигурање која

обављају само делатности реосигурања и која су основана или желе бити основана на државном подручју државе чланице, уз изузетак члаве IV (која се односи на реорганизацију и ликвидацију друштава за осигурање).² Глава IV се према томе не примењује на друштва за реосигурање већ само на друштва за осигурање и на огранке друштава за осигурање из трећих земаља, а који се налазе на подручју Заједнице.

Мере реорганизације

Под мерама реорганизације се подразумева било које деловање надлежних тела (управних и судских) држава чланица које је намењено очувању или поновном успостављању финансијске ситуације у друштву за осигурање и које, осим тог друштва за осигурање, утиче на претходна права странака, а што укључује (али није органичено на) мере које подразумевају могућност обуставе плаћања, одлагање мера извршења или смањење потраживања. Ове мере могу донети само надлежна тела матичне државе чланице, а оне не искључују покретање поступка ликвидације од стране матичне државе чланице. Даље, Директива Солвентност II предвиђа да се мере реорганизације уређују законима, приписима и поступцима који се примењују у матичној држави чланици, осим ако је другачије уређено овом Директивом, а предузете мере имају правно дејство на целом подручју Заједнице, које наступа истовремено са наступањем правног дејства у матичној држави чланици, укључујући њихово дејство и према трећим лицима у другим државама чланицама. Надлежна тела матичне државе чланице обавештавају о мерама надзорна тела те државе чланице ако је могуће и пре доношења одлуке о њиховом предузимању, а ако то није могуће одмах по доношењу одлуке о мерама.³ Надзорна тела матичне државе чланице о овоме хитно обавештавају надзорна тела других држава чланица. Одлука о мерама реорганизације се јавно објављује у складу са поступцима за јавно објављивање који су предвиђени у матичној држави чланици, а даље у Службеном листу Европске уније се објављује изрека решења о мери чим то буде могуће, у случају да је против такве одлуке у матичној држави чланици предвиђена могућност противтужбе. Надзорна тела других држава чланица могу обезбедити да се ова одлука објави на њиховом подручју

² Видети ближе о подручју примене чл. 2 Директиве 2009/138/ЕЦ- Солвентност II, а о искључењу из подручја примене чл. 3-12 ове Директиве.

³ Надзорна тела су национална тела која су законом или другим прописом овлашћена да врше надзор над друштвима за осигурање.

на начин који она сматрају примереним. Директива Солвентност II регулише шта садржи предметна објава, а иста се саставља на службеном језику државе чланице или на једном од тих језика.⁴ Мере реорганизације се примењују без обзира на горе поменута правила о објави и имају правно дејство на повериоце, изузев ако другачије прописују надлежна тела или законодавство матичне државе чланице. Поменута правила која се односе на објаву и правно дејство се не примењују у случају да мере реорганизације друштва за осигурање искључиво утичу на његове акционаре, чланове или запослене, осим ако законодавство које се примењује на мере реорганизације не прописује другачије. Директива Солвентност II предвиђа да у случају да право матичне државе чланице предвиђа да потраживање буде пријављено да би било признато или предвиђа обавезно обавештавање поверилаца који имају уобичајено боравиште, седиште у тој држави чланице или су њени порески резиденти, онда надлежна тела матичне државе чланице или управник такође обавештавају и познате повериоце који имају уобичајено боравиште, седиште или су порески резиденти у другој држави чланице. Повериоци из других држава чланица имају иста права и у случају када законодавство матичне државе чланице предвиђа право поверилаца који имају уобичајено боравиште, седиште или су порески резиденти те државе да поднесу пријаву потраживања или да доставе образложење својих потраживања.

Поступак ликвидације

Под поступком ликвидације у смислу ове Директиве се подразумева сваки збирни поступак који обухвата продају имовине друштва за осигурање и поделу прихода између поверилаца, акционара или чланова, што обухвата било које деловање од стране надлежних тела, укључујући и случај када је овај поступак прекинут нагодбом или неком другом одговарајућом мером, без обзира на то да ли се ти поступци темеље на инсолвентности или су добровољни или принудни. Одлуку о отварању поступка ликвидације над друштвом за осигурање укључујући његове огранке у другим државама чланицама доносе само надлежна тела матичне државе чланице, а ова одлука се може донети како пре тако и после доношења одлуке о мерама реорганизације. Овако донета одлука се

⁴ Објава садржи назначење надлежног тела матичне државе чланице, законодавства које се примењује и управника као је именован.

признаје на целом подручју Заједнице и њена правна дејства у Заједници наступају у исто време када и у матичној држави чланици. Надлежна тела матичне државе чланице о својој одлуци хитно обавештавају надзорна тела те државе чланице, ако је могуће пре отварања поступка ликвидације, а ако није одмах по његовом отварању, а надзорна тела матичне државе чланице одмах обавештавају о овоме надзорна тела других држава чланица. Директива Солвентност II предвиђа у чл. 274 да се на одлуку о отварању поступка ликвидације, сам поступак и његова дејства примењује право матичне државе чланице, осим уколико у одредбама чл. 285-292 ове Директиве није другачије предвиђено. Такође ова Директива предвиђа минимум онога шта прописи матичне државе чланице треба да уреде: имовину која припада ликвидационој маси, овлашћења друштва за осигурање и ликвидатора, каква дејства има отварање поступка ликвидације на постојеће уговоре, правила која уређују пријављивање, испитивање и утврђивање потраживања, која се потраживања могу пријавити у односу на ликвидациону масу и како поступати са потраживањима насталим након отварања поступка ликвидације, правила која уређују које су правне радње ништаве, побојне или делимично ништаве јер оштећују укупност поверилаца и сл.⁵ Ова Директива даље регулише третман захтева из осигурања, под којима се подразумева износ који представља обавезу друштва за осигурање према осигураницима, уговарачима осигурања, корисницима осигурања или било ком оштећеном лицу које може полагати право према друштву за осигурање и који призилази из уговора о осигурању или из било ког правног посла директног осигурања из чл. 2 ст. 3, тач. б и ц ове Директиве, укључујући и износ који је издвојен за та лица када неки елементи обавезе још увек нису познати. Под овај износ такође потпадају премије које дугују друштва за осигурање због несклапања или отказивања уговора о осигурању или других послова, у складу са правом које се на њих примењују пре отварања поступка ликвидације. Ови захтеви имају предност над другим потраживањима од друштва за осигурање, а државе чланице то обезбеђују на један или на оба следећа начина: с обзиром на средства која представљају техничке резерве захтеви из осигурања имају апсолутну предност над било којим другим потраживањем од друштва за осигурање или с обзиром на укупну имовину друштва за осигурање ови захтеви имају предност над било којим другим потраживањем од друштва за осигурање, уз изузетак потраживања

⁵ Ближе о о томе шта прописи матичне државе чланице морају минимално да уреде у овој области видети чл. 274 ст. 2 Директиве 2009/138/ЕЦ- Солвентност II.

запослених, пореских потраживања, потраживања из социјалног осигурања и потраживања на основу имовине која подлеже стварном праву. Даље, је предвиђено да државе чланице могу одредити да потраживања трошкова поступка ликвидације имају предност над захтевима за осигурање, уколико се тиме не угрожавају ова потраживања. У случају да су државе чланице изабрале да обезбеде захтеве из осигурања с обзиром на средства која представљају техничке резерве треба да траже да друштва за осигурање успоставе и ажурно воде посебан регистар. Свако друштво за осигурање је обавезно да води посебан регистар имовине која се користе за покриће техничких резерви које су израчунате и уложене у складу са правом матичне државе чланице. Уколико једно друштво обавља делатност животног и неживотног осигурања дужно је да води посебан регистар за сваку од ових делатности. Укупна вредност уписане имовине ни у једном тренутку не може бити мања од износа техничких резерви. Када имовина уписана у регистар подлеже неком стварном праву у корист повериоца или неког трећег лица, а део вредности те имовине није доступан у сврху покривања обавеза, та чињеница се наводи у регистру, с тим што износ који није расположив не улази у укупну вредност имовине. Третман имовине у случају ликвидације друштва за осигурање, у случају да се држава чланица определила да обезбеди захтеве из осигурања с обзиром на средства која представљају техничке резерве, се уређује законодавством матичне државе чланице, осим када се на ту имовину примењују одредбе чл. 286-288 ове Директиве, с тим што имовина за покриће техничких резерви подлеже стварном праву повериоца или трећег лица без обзира да ли је у потпуности доступна за покриће обавеза, што таква имовина подлеже придржају права својине у корист повериоца или трећег лица и што је поверилац овлашћен да тражи пребијање својих потраживања са потраживањима друштва за осигурање. Када је поступак ликвидације отворен, структура имовине уписане у посебан регистар се не мења и у регистру нису допуштене измене осим по одобрењу надлежног органа или ако су у питању исправке административних грешака. Међутим, ликвидатори овој имовини додају њен принос и износ чистих премија које су примљене у периоду између отварања поступка ликвидације и исплате захтева за осигурање или док се не обави пренос портфела. Ликвидатори су са друге стране дужни да оправдају надзорним телима матичне државе чланице у ситуацији када је резултат уновчења имовине нижи од њене процењене вредности у регистру.

Даље, Директива Солвентност II предвиђа да у матична држава чланица може прописати да у случају када су права поверилаца унета у јемствени

програм који је успостављен у тој држави чланици, да та потраживања нису укључена у одредбе чл. 275 ст. 1 ове Директиве. Државе чланице које изабери да захтеве из осигурање обезбеде у односу на укупну имовину друштва за осигурање треба да траже од сваког друштва за осигурање да обезбеди да потраживања која могу имати предност над захтевима из осигурања и која су уписана на рачунима друштва за осигурање, буду у сваком тренутку покривена имовином. Друштву за осигурање у коме је отворен ликвидациони поступак се одузима одобрење за рад сходно поступку предвиђеном у чл. 144 ове Директиве, с тим што одузимање одобрења не спречава ликвидатора или било које друго лице именовано од надлежних тела да обавља неку делатност друштва за осигурање у мери у којој је то потребно или примерено ликвидацији. Матична држава чланица може прописати да ће се обављање ових делатности може условити сагласношћу или надзором од стране надзорних тела те државе. Одлука о отварању поступка ликвидације се објављује у складу са поступком предвиђеним у матичној држави чланици, а изрека одлуке се објављује у Службеном лист ЕУ, с тим што надзорна тела других држава чланица могу обезбедити објаву тих одлука на свом подручју на примерен начин. У објави се наводи надлежно тело матичне државе чланице, право које се примењује и ликвидатор, а саставља се на службеном језику државе чланице на коме је информација објављена. Ова Директива даље прописује да након отварања поступка ликвидације надлежна тела матичне државе чланице, ликвидатор или било које друго лице именовано у ту сврху, без одлагања писаним путем обавештавају појединачно познате повериоце који имају уобичајено боравиште, седиште или су порески резиденти у другој држави чланици, а прописује и садржину обавештења (рокови, казне, надлежно тело за пријем пријава потраживања, да ли су у питању привилеговани или заложни повериоци и сл.), а у случају да се ради о потраживањима из осигурања морају се навести општа дејства поступка ликвидације на уговоре о осигурању. Директива такође прописује право било ког повериоца да пријави своје потраживање или да достави писано објављено свог потраживања, те да не сме постојати дискриминација поверилаца с обзиром на чињеницу да њихово уобичајено боравиште, седиште или пореска резидентност нису у матичној држави чланици.⁶ Ова Директива даље регулише да се информације и обавештења достављају на

⁶ Која документа одн. њихове копије поверилац шаље надлежном телу матичне државе чланице и које податке наводи у пријави потраживања предвиђено је у чл. 282 ст. 3 Директиве 2009/138/ЕС- Солвентност II.

службеном језику или на једном од службених језика матичне државе чланице и да се у ту сврху користи образац који на свим службеним језицима ЕУ има заглавље или “Позив за пријаву потраживања. Поштовати рокове” или “Позив за достављање образложења потраживања. Поштовати рокове”. Међутим у случају када је познати поверилац носилац захтева из осигурања информације му се достављају на службеном језику државе чланице у којој он има уобичајено боравиште, седиште или је њен порески резидент, а овакви повериоцу своје пријаве потраживања или образложење потраживања могу достављати на службеном језику своје државе чланице, с тим што у том случају њихове пријаве потраживања садрже у заглављу следеће речи “Пријава потраживања” или “Достављање образложења потраживања” на службеном језику матичне државе чланице. О напретку поступка ликвидације ликвидатори на примерен начин редовно обавештавају повериоце, а надзорна тела државе чланице могу захтевати таква обавештења од надзорних тела матичне државе чланице.

Одредбе које су заједничке за реорганизацију и за ликвидацију

Директива Солвентност II регулише дејства мера реорганизације и отварања поступка ликвидације на уговоре о раду и радне односе, на уговоре којима се даје право на употребу или стицање непокретности и на права друштава за осигурање у вези са непокретностима, бродовима и ваздухопловима који подлежу регистрацији у јавном регистру, на тај начин што се ова правна дејства регулишу искључиво прописима државе чланице који се примењују на уговоре о раду и на радне односе, прописима државе чланице у којој се непокретности налазе и прописима државе чланице у чијој се надлежности налази регистар за бродове и ваздухоплове. Директивом је даље предвиђено да увођење мера реорганизације или отварање поступка ликвидације не утиче на стварна права поверилаца или трећих лица на материјалној или нематеријалној, покретној или непокретној имовини (како на тачно одређеној имовини, тако и на збиру неодређене имовине чији се састав мења) која припада друштву за осигурање и која се у тренутку увођења мера реорганизације или отварања поступка ликвидације налази на подручју друге државе чланице. Под овим правима се сматрају најмање: право располагања имовином или давање исте на располагање, те право да се из оствареног прихода од имовине намири посебно на основу заложног права или хипотеке, искључиво право наплате потраживања посебно на основу заложног права на потраживању

или на основу цесије потраживања ради обезбеђења, право да се захтева предаја одређеног предмета од сваког лица које тај предмет поседује или користи противно вољи овлашћеног лица и право уживања користи из одређене имовине. Са стварним правом је изједначено право које је уписано у јавни регистар и које према трећим лицима има дејство стицања стварног права. Што се тиче придржаја права својине продавца у случају да друштво за осигурање купује неку имовину, предвиђено је да увођење мера реорганизације или отварање поступка ликвидације не утиче на права продавца, под условом да се имовина у тренутку увођења мере или отварања поступка налазила на подручју неке друге државе чланице, а не оне у којој је уведена мера или отворен поступак. Када друштво за осигурање продаје неку имовину увођење мера реорганизације или отварање поступка ликвидације није основа за раскид или престанак купопродајног уговора под условом да је предаја већ уследила, те не спречава стицање својине од стране купца ако се та имовина у тренутку увођења мере или отварања поступка налазила на подручју неке друге државе чланице, а не оне у којој је уведена мера или отворен поступак. Директива регулише и могућност пребијања потраживања повериоца са потраживањем друштва за осигурање ако је пребијање допуштено сходно меродавном праву које се примењује на потраживање друштва за осигурање (ово значи да увођење мера реорганизације или отварање поступка ликвидације не утичу на ово право повериоца). Што се тиче уређених тржишта дејства увођења мера реорганизације и отварања поступка ликвидације на права и обавезе странака на уређеном тржишту уређују се само на основу прописа који се примењују на то тржиште.⁷ Ово не спречава могућност истицања ништавости, побијања или делимичне ништавости правне радње из чл. 274 ст. 2 тач. (I) ове Директиве која може бити предузета да би се издвојила плаћања или трансакције у складу са меродавним правом које уређује то тржиште.⁸ Такође, могућност истицања ништавости, побијања или делимичне ништавости правне радње из чл. 274 ст. 2 тач. (I) је предвиђена и за стварна права поверилаца или трећих лица, за придржај права својине и за пребијање. Међутим, чл. 274 ст. 2 тач. (I) се

⁷ Оваквим регулисањем уређених тржишта се не доводи у питање примена чл. 286 Директиве 2009/138/ЕС- Солвентност II, који члан се односи на стварна права поверилаца или трећих лица.

⁸ Чл. 274 ст. 2 Директиве 2009/138/ЕС- Солвентност II предвиђа шта прописи матичне државе чланице морају минимално да уреде, а у тачки (I) су наведена правила која уређују које су правне радње ништаве, побојне или делимично ништаве јер оштећују укупност поверилаца.

не примењује када лице које је остварило корист од правне радње којом се оштећују сви повериоци достави доказ да је за ту радњу меродавно право државе чланице која није матична држава чланица и доказ да се та правна радња у конкретном случају према праву те друге државе чланице не може побити. Директива Солвентност II регулише и меродавно право у случају када се друштво за осигурање након увођења мера реорганизације или отварања поступка ликвидације намирује продајом непокретности (меродавно је право државе чланице у којој се налази непокретност), продајом бродова и ваздухоплова који су уписани у јавни регистар (меродавно је право државе чланице у чијој се надлежности налази регистар), те продајом преносивих или других вредносних папира чије постојање или пренос претпоставља упис у регистар или на рачун прописан правом или који су пренети у централни депозитни систем уређен правом државе чланице (меродавно је право државе чланице у чијој надлежности се налази регистар, рачун или систем). За дејство мера реорганизације или отварања поступка ликвидације на парнице које су у току а које се воде о имовини или праву који су одузети друштву за осигурање меродавно је само право државе чланице у којој се парница води. Ова Директива такоже регулише положај управника (када су уведене мере реорганизације) и ликвидатора (када је отворен поступак ликвидације), који свој положај доказују овереним преписом изворника одлуке којом су именовани или другом потврдом коју издаје надлежно тело матичне државе чланице, с тим што држава чланица у којој ова лица желе деловати, може захтевати превод те одлуке односно потврде на службени језик те државе чланице (службена ауторизација тог превода или нека друга формалност се не смеју захтевати). Управник или ликвидатор на подручју свих држава чланица има сва овлашћења која има на подручју матичне државе чланице, с тим што су они дужни поштовати прописе држава чланица у којима желе да делују, посебно у погледу начина уновчења имовине и обавештавања запослених (ова овлашћења не укључују овлашћења на примену присилних средстава, нити овлашћења одлучивања у судским и другим споровима).⁹ Директива Солвентност II такође предвиђа могућност уписа мера реорганизације или отварања поступка ликвидације у било који одговарајући јавни регистар, који се води у другим државама чланицама, осим када прописи државе чланице прописују обавезу уписа,

⁹ Управнику или ликвидатору могу бити именовани помоћници или заступници у складу са прописима матичне државе чланице у току поступка реорганизације или ликвидације, посебно у држави чланици домаћину и посебно како би му помогли да савлада све тешкоће са којима се суочавају повериоци у тој држави.

у ком случају управник, ликвидатор или било које друго тело или лице који су за то овлашћени у матичној држави чланици морају предузети све потребне мере да би упис био извршен. Трошкови уписа сматрају се трошковима поступка. Директива регулише и подложност одредбама о пословној тајни свих лица од којих се захтева да приме или дају информације у вези са одговарајућим поступцима из чл. 270, 273 и 296 ове Директиве (који чланови се односе на информације надзорним телима), уз изузетак судских органа на које се примењују национални прописи.¹⁰ На крају ова Директива регулише и третман огранака друштава за осигурање из трећих земаља, те у случају да таква друштва имају огранке у више држава чланица, сваки огранак се третира засебно приликом спровођења мера реорганизације или отварања поступка ликвидације. Надлежна и надзорна тела тих различитих држава треба да настоје да ускладе своје активности, као и управници и ликвидатори.

IV) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

У чл. 311 Директиве Солвентност II је предвиђено да она ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније, а да се одредбе појединих чланова примењују од 1. новембра 2012. године. Такође у чл. 309 је предвиђено да државе чланице доносе законе и друге прописе како би се ускладиле са одговарајућим одредбама ове Директиве до 31. октобра 2012. године, а у чл. 310 да њеним ступањем на снагу престају да важе Директиве 64/225/ЕЕС, 73/239/ЕЕС, 73/240/ЕЕС, 76/580/ЕЕС, 78/473/ЕЕС, 84/641/ЕЕС, 87/344/ЕЕС, 88/357/ЕЕС, 92/49/ЕЕС, 98/78/ЕС, 2001/17/ЕС, 2002/83/ЕС и 2005/68/ЕС - Солвентност I, са свим својим изменама и допунама. Рок за примену, усклађивање и стављање ван снаге је продужаван, а последњи пут Директивом 2013/58/EU од 11. децембра 2013. године. Примена одредби Директиве Солвентност II је предвиђена од 1. јануара 2016. године. Од истог дана престају да важе Директиве Солвентност I, а рок за усклађивање је продужен до 31.марта 2015. године.

V) ИЗВОРИ

Директива 2009/138/ЕС Европског парламента и Савета од 25. новембра 2009. године о оснивању и обављању делатности осигурања (Солвентност II) - Directive 2009/138/EC of the European Parliament and

¹⁰ Одредбе о пословној тајни су садржане у чл. 64-69 Директиве 2009/138/ЕС-Солвентност II.

of the Council of the 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), *Official Journal of the European Union* (OJ), L 335, 17.12.2009, pp. 1-155;

Директива 2013/58/EU Европског парламента и Савета од 11. децембра 2013. године о изменама Директиве 2009/138/ЕС (Солвентност II) у односу на датум њеног преношења у национална законодавства и датум примене, као и датум престанка примене одређених Директива (Солвентност I) - Directives 2013/58/EU of the European Parliament and of the Council of the 11 December 2013 amending Directive 2009/138/EC (Solvency II) as regards the date for its transposition and the date of its application, and the date of repeal of certain Directives (Solvency I), *Official Journal of the European Union* (OJ), L. 341, 18.12.2013. pp. 1-3;

Директива 2011/89/EU Европског парламента и Савета од 16. новембра 2011. године о измени Директива 98/78/ЕС, 2002/87/ЕС, 2006/48/ЕС и 2009/138/ЕС у односу на додатни надзор финансијских субјеката у финансијском конгломерату - Directive 2011/89/EU of the European Parliament and of the Council of 16 November 2011 amending Directives 98/78/EC, 2002/87/EC, 2006/48/EC and 2009/138/EC as regards the supplementary supervision of financial entities in a financial conglomerate, *Official Journal of the European Union* (OJ), L 326, 8.12.2011. pp. 113-141.

Директива 2014/51/EU Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о измени Директива 2003/71/ЕС и 2009/138/ЕС, те Уредби (ЕС) бр. 1060/2009, (EU) бр. 1094/2010 и (EU) бр. 1095/2010 у погледу овлашћења Европског надзорног тела (Европског надзорног тела за осигурање и струковно пензијско осигурање) и Европског надзорног тела (Европског надзорног тела за вредносне папире и тржишта капитала) - Directive 2014/51/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 amending Directives 2003/71/EC and 2009/138/EC and Regulations (EC) No 1060/2009, (EU) No 1094/2010 and (EU) No 1095/2010 in respect of the powers of the European Supervisory Authority (European Insurance and Occupational Pensions Authority) and the European Supervisory Authority (European Securities and Markets Authority), *Official Journal of the European Union* (OJ), L 153, 22.5.2014. pp. 1-61;

Делегирана уредба Комисије (EU) 2015/35 од 10. октобра 2014. године о допуни Директиве 2009/138/ЕС Европског парламента и Савета од 25. новембра 2009. године о оснивању и обављању делатности осигурања (Солвентност II) - Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35 of

10 October 2014 supplementing Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), *Official Journal of the European Union* (OJ), L 12, 17.1.2015, p. 1-797;

Закон о осигурању РС, *Службени гласник РС*, бр. 55/04, 70/04, 61/05, 85/05, 101/07, 63/2009, 107/2009, 99/2011, 119/2012, 116/2013 и 139/2014 - други закон;

Закон о осигурању РС, *Службени гласник РС*, бр. 139/2014;

Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, *Службени гласник РС*, бр. 61/05, 116/08 и 91/10;

Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, *Службени гласник РС*, бр. 14/15;

Закон о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/09, 99/11, 71/12 и 83/14.

VI) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Важећи Закон о осигурању из 2004. године у чл. 208 предвиђа да се на поступак ликвидације и стечаја друштва за осигурање, друштва за посредовање у осигурању, друштва за заступање у осигурању и агенција за пружање других услуга у осигурању примењују одредбе закона којима се уређују стечај и ликвидација, уколико овим законом поједина питања нису другачије уређена. У чл. 174 овог закона је предвиђено овлашћење Народне банке Србије да истовремено са доношењем решења о одузимању дозволе за обављање послова осигурања, покреће поступак стечаја односно ликвидације друштва за осигурање, а одређено је и да ће НБС у решењу о одузимању дозволе за обављање послова осигурања одредити меру забране располагања имовином друштва до отварања поступка ликвидације односно доношења решења о покретању стечајног поступка. Нови закон о осигурању од 2014. године, који се примењује после истека 6 месеци од дана његовог ступања на снагу, у глави XI регулише престанак рада, ликвидацију и стечај субјеката надзора, у чл. 221 предвиђа да се ликвидација и стечај друштава за осигурање спроводе под условима и у поступку који су прописани законом којим се уређују стечај и ликвидација банака и друштава за осигурање, док се на друштва за заступање у осигурању и на друштва за посредовање у осигурању примењују одредбе закона којим се уређују привредна друштва и закона којим се уређује стечај. Сходно одредбама важећег закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање од 2005. године

ликвидација може бити принудна или добровољна. Поступак принудне ликвидације се спроводи над друштвом за осигурање коме је НБС одузела дозволу за обављање послова осигурања ако нису испуњени услови за покретање поступка стечаја. Добровољна ликвидација над друштвом за осигурање чији је надлежни орган донео одлуку о престанку рада спроводи се уз сагласност НБС по правилима закона који уређује привредна друштва. Овај закон регулише такође покретање поступка стечаја (доношење решења о испуњености услова за покретање овог поступка од стране НБС, доношење решења од стране суда о покретању поступка), његове правне последице, доношење решења о ликвидацији друштва за осигурање (доноси га НБС одмах на основу решења о одузимању дозволе за рад), органе у поступку, примену закона о стечају привредних друштава и сл. Нови Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање од 2015. године, који се примењују од 1. априла 2015. године, предвиђа да се поступак ликвидације односно стечаја над банком и друштвом за осигурање покреће решењем надлежног суда о покретању поступка ликвидације односно стечаја, које се доноси на основу решења Народне банке Србије о испуњености услова за покретање поступка ликвидације односно стечаја над банком, односно друштвом за осигурање. Овај закон одређује да на основу решења о одузимању дозволе за обављање послова осигурања, Народна банка Србије истовремено доноси решење о испуњености услова за покретање поступка стечаја над друштвом за осигурање, на основу ког решења надлежни суд доноси решење о покретању поступка стечаја најкасније првог наредног радног дана од дана пријема тог решења. Што се тиче ликвидације надлежни суд је такође дужан да најкасније првог наредног радног дана од дана пријема решења Народне банке Србије о испуњености услова за покретање поступка ликвидације над банком, односно друштвом за осигурање донесе решење о покретању поступка ликвидације над банком, односно друштвом за осигурање. Овај закон такође регулише правне последице покретања поступка стечаја, када оне наступају, посебно последице у односу на пребијање потраживања, пренос портфеља осигурања друштва за осигурање, побијање правних радњи, те органе поступка стечаја и ликвидације, сходно примену одредби о стечају (како овог закона, тако и закона који регулише стечај привредних друштава) на поступак ликвидације и сл. Овај закон такође регулише и добровољну ликвидацију и предвиђа да се овај поступак спроводи, уз сагласност Народне банке Србије, над друштвом за осигурање, чија је скупштина донела одлуку о престанку рада тог лица,

а на основу одредби закона о привредним друштвима. Закон о стечају предвиђа да се стечај спроводи реорганизацијом или банкротством, а под реорганизацијом подразумева намирење поверилаца сходно усвојеном плану реорганизације. Реорганизација је детаљно регулисана одредбама чл. 155 до 173 овог закона. Посматрајући одредбе прописа РС у области реорганизације и стечаја мође се рећи да се оне налазе у више законских текстова, да се очекује почетак примене нових закона, како закона о осигурању, тако и закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање. Неке одредбе наших прописа у овој области су усклађене са одредбама Директиве Солвентост II, док би нека питања требала да буду детаљније уређена, као што је питање третмана захтева из осигурања.